

**การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
School Based Management of Administration in the Educational
under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4**

มณี โพนแพงพา¹ ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และ 2) ศึกษาความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Rotation) ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการมีส่วนร่วม (2) หลักการพัฒนาทั้งระบบ (3) หลักการบริหารจัดการที่ดี (4) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (5) หลักการบริหารจัดการตนเอง (6) หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ และ (7) หลักการกระจายอำนาจ สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้ร้อยละ 76.034 2) ระดับความคิดเห็นการศึกษาความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.75$)

คำสำคัญ : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to analyze the factors of School Based Management of Administration in the Educational under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4. and 2)

¹ นักศึกษาศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

to study the administration thinking level of School Based Management of Administration in the Educational under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4. The sampling was 302 school administrators and teachers determined by Krejcie and Morgan table. The instrument used in this study was a questionnaire scale 5 level total 40 items. There got score between 0.60 – 1.00 with the reliability 0.98.

The data analysis by Exploratory Factor Analysis : EFA and the analysis method with Principal Component Analysis and Orthogonal Rotation by Varimax Rotation. 1) The results of the study revealed that there were 7 factors of School Based Management of Administration in the Educational under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4 including : (1) Participation (2) Whole School Approach (3) Good Governance (4) Check and Balance (5) Self-Management (6) Accountability and (7) Decentralization. This research can explain about the School Based Management of Administration in the Educational under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4 at statistic score 76.034. 2) The thinking level of the School Based Management of Administration in the Educational under Khonkaen Primary Education Service Area Office 4 on overall are excellent ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.75)

Keywords: School Based Management, Education Service Area Office

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับอิทธิพลกระแสโลกาภิวัตน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นทั่วโลก โดยเปิดรับการไหลบ่าของเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมและองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร การถ่ายเทสินค้า บริการ เงินตรา ข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งประเทศไทยไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากกระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้ สภาพโลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์ที่สลายข้อจำกัดในมิติเวลาและพื้นที่ เกิดการเชื่อมโยงถึงกันอย่างไร้พรมแดน สิ่งที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดที่หนึ่ง สามารถแผ่อิทธิพลไปส่วนอื่นของโลกได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องตื่นตัวและเร่งพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งบทบาทหลักจะตกอยู่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่ต่างต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถ มีองค์ความรู้ที่จำเป็น มีทักษะการคิด มีทักษะการประกอบอาชีพ สามารถแก้ปัญหาของตนเองและสังคม เพื่อรองรับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างชาญฉลาด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษาทั้งนี้ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป้าหมายหลักของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มาตรฐานเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมกำกับดูแล การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เต็มตามศักยภาพ

และตรงตามความต้องการ คุ่มค่า เสมอภาคและเป็นธรรมรวมทั้งเป็นไปตามความต้องการของชุมชน อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและจุดเน้นของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 1-2)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) เป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการนำมาใช้เพื่อการปฏิรูปการศึกษาแทนการบริหารที่สั่งการ มาจากต้นสังกัดเนื่องจากการบริหารการจัดการศึกษานั้นจะให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของ การบริหารการจัดการศึกษาโรงเรียนโดยตรงมีการกระจายอำนาจทางการบริหารไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา การกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูปการบริหาร การศึกษานั้นมุ่งกระจายอำนาจการตัดสินใจไปให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนในการตัดสินใจ และให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการโรงเรียน โดยมีความเชื่อว่า การตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (สุมนา กำเนิดมี, 2551 : 3)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้โรงเรียนมีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-based Management: SBM) (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2556) ความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ที่การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (สัมมา รณินธ์, 2556) เพื่อให้การดำเนินงานของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสนองต่อเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อให้มีการบริหารที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 1,328 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน จำนวน 302 คน ใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และอายุราชการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณ ค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 40 ตัวแปร สร้างคำถาม จำนวน 40 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.80-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดส่งถึงสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 302 ฉบับ โดยการส่งและตอบรับที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 270 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.40

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการวารีแมกซ์ (Varimax Rotation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด (Correlation Matrix) ด้วยเทคนิคของ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเท่ากับ .95 ซึ่งมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับดีมาก และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .00 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. ผลการสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Factor Extraction) โดยใช้วิธี Principal Component Analysis ปรากฏว่า จากตัวแปรที่นำมาสกัดองค์ประกอบ จำนวน 40 ตัว องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่า 1.0 กำหนดจำนวนตัวประกอบล่วงหน้า ร้อยละของความแปรปรวนสะสม 60% ขึ้นไป

3. ผลการหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) เพื่อให้ได้องค์ประกอบร่วมที่ชัดเจน โดยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal) เป็นการหมุนแกนที่ยังคงให้แกนองค์ประกอบตั้งฉากกัน หมายความว่า องค์ประกอบที่ได้

เป็นอิสระต่อกันด้วยวิธีการวาริแมกซ์ (Varimax) ซึ่งให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกน 6.907 องค์ประกอบที่ 2-7 มีค่าไอเกนตั้งแต่ 3.004-4.918 ผลการสกัดองค์ประกอบขั้นต้น และการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสกัดองค์ประกอบและการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	19.618	49.045	49.045	6.907	17.267	17.267
2	3.222	8.056	57.100	4.918	12.295	29.562
3	2.034	5.085	62.185	4.490	11.226	40.788
4	1.651	4.128	66.314	3.896	9.740	50.528
5	1.480	3.699	70.013	3.678	9.195	59.723
6	1.272	3.180	73.193	3.520	8.800	68.523
7	1.136	2.841	76.034	3.004	7.511	76.034

4. การให้น้ำหนักในแต่ละองค์ประกอบเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลังการหมุนแกนแล้วจากตาราง Rotated Component Matrix ปรากฏว่า องค์ประกอบที่ 1 มีค่าน้ำหนัก 0.596 - 0.764 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้ำหนัก 0.473 - 0.811 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้ำหนัก 0.756 - 0.838 องค์ประกอบที่ 4 มีค่าน้ำหนัก 0.608 - 0.801 องค์ประกอบที่ 5 มีค่าน้ำหนัก 0.621 - 0.737 องค์ประกอบที่ 6 มีค่าน้ำหนัก 0.434 - 0.786 และองค์ประกอบที่ 7 มีค่าน้ำหนัก 0.581 - 0.746

โดยพิจารณาตัวแปรที่มีค่าน้ำหนัก 0.30 ขึ้นไป จากตัวแปร 40 ตัว ปรากฏว่า วิเคราะห์จัดเข้าองค์ประกอบใหม่ได้ 40 ตัว

5. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1. องค์ประกอบที่ 1 มี 10 ตัวแปร คือ ข้อ 18 17 16 19 14 20 13 12 15 และ 11 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่าหลักการมีส่วนร่วม มีตัวแปรดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ฐานข้อมูลผู้เรียนและสภาพครอบครัวเพื่อส่งเสริมและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีระบบ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลระหว่างสถานศึกษาองค์กรในท้องถิ่นและชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา

3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดร่วมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาสถานศึกษา

4) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันเป็นทีมระหว่างครู และคณะกรรมการสถานศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

5) ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย

- 6) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง
- 7) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
- 8) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและประเมินผลงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 9) ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 10) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานของสถานศึกษา

5.2. องค์กรประกอบที่ 2 มี 6 ตัวแปร คือ ข้อ 8 9 10 7 6 และ 5 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการพัฒนาระบบ มีตัวแปรดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบัน
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 5) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (SPBB) โดยคำนึงถึงภารกิจของการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน
- 6) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดเน้นของสถานศึกษา

5.3. องค์กรประกอบที่ 3 มี 5 ตัวแปร คือ ข้อ 27 28 29 30 และ 26 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการบริหารจัดการที่ดี มีตัวแปรดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายและของบุคลากรในสถานศึกษา
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดระบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 5) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างระบบการบริหารที่มีความคล่องตัวทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

5.4. องค์กรประกอบที่ 4 มี 5 ตัวแปร คือ ข้อ 32 31 33 34 และ 35 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล มีตัวแปรดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการในการควบคุม กำกับ ให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

- 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ และแผนการควบคุม การบริหารความเสี่ยง
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และรูปแบบการบริหารงานสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบงานในทุกขั้นตอนการบริหาร
- 5) สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น
- 5.5 องค์ประกอบที่ 5 มี 5 ตัวแปร คือ ข้อ 24 23 25 22 และ 21 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่าหลักการบริหารจัดการตนเอง มีตัวแปรดังนี้
  - 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์
  - 2) สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงาน ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของบุคลากร ชุมชนและท้องถิ่น
  - 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ฝ่ายหรือกลุ่มงานในสถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระคล่องตัว ให้เหมาะสมกับสภาพงานในฝ่ายของตนอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 4) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการครองตน ครองคน ครองงาน
  - 5) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ทำงานอย่างอิสระ และมีอิสระ คล่องตัวในการตัดสินใจ
- 5.6. องค์ประกอบที่ 6 มี 5 ตัวแปร คือ ข้อ 37 38 36 39 และ 40 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่าหลักความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ มีตัวแปรดังนี้
  - 1) มีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
  - 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสถานศึกษา
  - 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการเทียบเคียงผลการดำเนินงานกับสถานศึกษาข้างเคียง หรือหน่วยงานอื่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กร
  - 4) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ
  - 5) ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 5.7. องค์ประกอบที่ 7 มี 4 ตัวแปร คือ ข้อ 1 2 3 และ 4 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า หลักการกระจายอำนาจ มีตัวแปรดังนี้
  - 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม
  - 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล
  - 3) ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้อย่างมีแผนและขั้นตอนในการดำเนินงาน

4) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

2. ระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.75)

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ตัวแปรทั้ง 40 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มเป็นองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1.1 องค์ประกอบหลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษาใช้ฐานข้อมูลผู้เรียนและสภาพครอบครัวเพื่อส่งเสริมและดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างมีระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายทรัพยากรบุคคลระหว่างสถานศึกษาองค์กรในท้องถิ่นและชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสถานศึกษามีการกำหนดร่วมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างครู และคณะกรรมการสถานศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาบุคลากรทำงานอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ส่งเสริมและพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและประเมินผลงานด้านวิชาการของสถานศึกษา บุคลากรเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดโครงสร้างและการวางแผนงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ สบายทอง (2553 : 99-105) ได้ทำการศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंงก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งพบว่าสถานศึกษาจัดวางโครงสร้างการบริหารงานบุคคลที่เป็นระบบด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ – การเงิน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข และสอดคล้องกับ Wilson, Robert James (2001 : 337) วิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน Alberta : การรับรู้ของผู้นำในโรงเรียนของรัฐ ค.ศ.1994-1997 (School-Based Management in Alberta : Perceptions of Public School Leaders 1994 – 1997) พบว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเกิดจากผู้นำในโรงเรียนมีบทบาทในการตัดสินใจ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาการสื่อสารผู้นำใช้ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนหรืออำนวยความสะดวก ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนรู้สึกพอใจกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.2 องค์ประกอบหลักการพัฒนาทั้งระบบผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบัน มีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน บริหารจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (SPBB) โดยคำนึงถึงภารกิจของการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดเน้นของสถานศึกษา

ของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารที่เป็นปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการบริหารจัดการ และมีคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายงานที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับ ญานี ภัทรวารินทร์ (2556 : 300-302) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ โรงเรียนเอกชน พบว่า หลักการพัฒนาทั้งระบบ โดยโรงเรียนมีแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการสูงสุด และโรงเรียนมีการจัดระบบโครงสร้างภายในโรงเรียนภายใน โรงเรียนให้เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันเป็นลำดับขั้น โรงเรียนเอกชนมีความต้องการให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ภายในโรงเรียนทั้งระบบ ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป มีการตรวจสอบโดยผู้ปกครอง คณะกรรมการ และสอดคล้องกับ ธวัชชัย รัตติญู (2551 : 259-264) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลการวิจัย พบว่าหลักการพัฒนาทั้งระบบ(Whole School Approach) คือ มีการปรับทั้งในเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมของ องค์กร โดยในการเปลี่ยนแปลงต้องให้ผู้เกี่ยวข้องในระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน การบูรณาการและการ ประยุกต์เป้าหมาย โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ประมวลความต้องการของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนใน ท้องถิ่น และนำมาพัฒนาปรับปรุงแผนและแนวทางการจัดการศึกษาและกิจกรรมการศึกษา

1.3 องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการใช้ทรัพยากรทาง การศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มี การจัดระบบและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายและของบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการจัดระบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สร้างระบบการบริหารที่มีความ คล่องตัวทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร สถานศึกษามีการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน บริหารทั่วไป โดยให้หัวหน้ามีส่วนรับผิดชอบซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับทัดตะวัน นามจุมจัง (2558 : 148) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นด้านการบริหาร จัดการโรงเรียนที่ดี ได้แก่ ควรกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของชุมชนและสอดคล้อง กับจรรยา เนาะกระโทก (2556: 84-85) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. พบว่า ด้านการบริหาร จัดการที่ดี คือ สถานศึกษามีระบบการบริหารและจัดการศึกษาภายในที่ยึดหลักคุณธรรมคุณธรรมความโปร่งใส และ ตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ สถานศึกษาระบบการบริหารทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหาร บุคคล และการบริหารทั่วไปที่มุ่งเน้นสิทธิและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ผู้บริหารและกรรมการ สถานศึกษาปฏิบัติตามจรรยาบรรณ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากตามลำดับ

1.4 องค์ประกอบหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการในการควบคุม กำกับ ให้การดำเนินงานถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีแผนการติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามโครงการ และ แผนการควบคุม การบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และรูปแบบการ บริหารงานสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการกำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบงานในทุกขั้นตอนการบริหาร

สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในตรงกับ หน้าที่หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายในสถานศึกษา การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี สถานศึกษามีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับเอมอร์ วิริยะขันติกุล (2555 : 102) ได้ทำการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรมีการแบ่งงาน 4 ฝ่าย อย่างชัดเจนโดยแต่ละฝ่ายมีผู้รับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งแจ้งให้ทราบและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องยอมรับการตัดสินใจ และการแสดงความคิดเห็นของผู้รับมอบหมายงานมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานควรมีความรวดเร็วและคล่องตัวมากกว่าที่เป็นอยู่จัดหาและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและสอดคล้องกับวาสนา สายทอง (2553) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาในอำเภอแม่वंศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ สถานศึกษาจัดการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา จัดระบบและพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ อบรม ติดตาม ตรวจสอบระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

1.5 องค์ประกอบหลักการบริหารจัดการตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบการทำงาน ที่สอดคล้องกับสภาพบริบท และความต้องการของบุคลากร ชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ฝ่ายหรือกลุ่มงานในสถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระคล่องตัว ให้เหมาะสมกับสภาพงานในฝ่ายของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการครองตน ครองคน และครองงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ทำงานอย่างอิสระ และมีอิสระ คล่องตัวในการตัดสินใจ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งบุคลากรในด้านการบริหารงบประมาณเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารจัดการที่เป็นอิสระคล่องตัว และมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับวัลภา พูนชัย (2550 : 79-85) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาค้นคว้าและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมบริหารโดยการเป็นคณะกรรมการในการจัดสวัสดิการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติ และด้านการเงิน ให้เกิดความโปร่งใส และสอดคล้องกับ Agustinus Bandur (2012 : 845-873) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : ความท้าทายและผลกระทบ (School-based management developments: challenges and impacts) ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจในระดับโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียน การปฏิบัติภารกิจ วิสัยทัศน์ในแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ ตำราเรียน อาคารสถานที่ หลักสูตรของโรงเรียน และนโยบายระเบียบวินัยนักเรียน ในทางกลับกันเมื่อกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนได้สร้างการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในโรงเรียนรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ได้นำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของนักเรียน

1.6 องค์ประกอบหลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการเทียบเคียงผลการดำเนินงานกับ

สถานศึกษาข้างเคียง หรือหน่วยงานอื่นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์การ มีการจัดทำรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีโดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับชญาณี ภัทรวรินทร์ 2556 300-302 ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน พบว่า หลักความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้โดยโรงเรียนจัดให้มีการตรวจสอบแผนการสอนและบันทึกหลังสอนของครู การตรวจสอบผลการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และตรวจสอบผลการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับวัลภา พูนชัย (2550 : 83-85) ทการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการบริหารด้านงบประมาณให้สามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมตรวจสอบในด้านการเงินและงบประมาณและการตัดสินใจการจัดสรรหน้าที่ครูให้มากขึ้น

1.7 องค์ประกอบหลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล นำหลักสูตรไปใช้อย่างมีแผนและขั้นตอนในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักการกระจายอำนาจในสถานศึกษาที่ส่วนใหญ่มาจากผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลัก และผู้บริหารการกระจายอำนาจงานไปยังครูและบุคลากร สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ได้ร่วมพัฒนางานแล้วเชื่อว่างานต้องดำเนินไปด้วยดีซึ่งสอดคล้องกับทวิสิทธิ์ โลไธสง (2552 : 78) ได้ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารควมมีการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสอดคล้องกับ ชญาณี ภัทรวรินทร์ (2556 : 300-302) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน พบว่า หลักการกระจายอำนาจ โดยโรงเรียนดำเนินการด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงปลอดภัย การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล จัดระบบเครือข่ายทรัพยากรบุคคลเพื่อการจัดการศึกษา เพื่อโรงเรียนจะได้มีเครือข่ายทรัพยากรบุคคลมาช่วยเหลือโรงเรียนที่ขาดแคลนครูได้ ด้านบริหารทั่วไป การสร้างระบบฐานข้อมูลทางการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

2. ระดับความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.75) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้กระจายอำนาจในสถานศึกษาที่ครอบคลุมทุกงาน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากร ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทัตตะวัน นามจุมจัง (2558 : 148) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ และขนาด

สถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ จรรยา เนาะกระโทก (2556 : 84-85) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ได้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

1.2 องค์กรหรือหน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1.3 การบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงจะมีแนวทางการบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการนำแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- ชญานี ภัทรวารินทร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน. ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ทัดตะวัน นามจุมจัง. (2558). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทวีสิทธิ์ โลไธสง. (2552). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2556). การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วาสนา สายทอง. (2553). แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาในอำเภอแม่वंก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วัลภา พูนชัย. (2550). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตาม กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สัมมา ธนินทรีย์. (2556). หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:ข้าวฟ่าง.

